

[Hem](#) > ... > [Dina Rättigheter](#) > [Brottsoffer](#) > [Rättigheter För Brottsoffer Per Land](#) > 2 - Brottanmälan och Mina rättigheter under förundersökningen

2 - Brottanmälan och Mina rättigheter under förundersökningen

Hur anmäler jag ett brott?

Du kan anmäla ett brott till polisen genom att ringa 114 14 (+46 77 114 14 00 från utlandet) eller genom att besöka en polisstation. Du kan också anmäla ett brott via internet avseende brotten inbrott, kontokortsbedrägeri, stöld och förlust (dock inte av pass eller nationellt id-kort). Har du skyddad identitet ska du inte anmäla ett brott via internet. Vid en akut situation eller ett pågående brott ring SOS Alarm via telefonnummer 112.

Hur kan jag ta reda på vad som händer i ärendet?

När du har gjort en polisanmälan kommer ditt ärende att få ett nummer och du ska också få de kontaktuppgifter som behövs för få att upplysningar om ditt ärende. Du kan annars fråga polisen vad som sker i ditt ärende genom att kontakta polisen via telefon, via e-post till din lokala polisstation eller genom att besöka närmaste polisstation. Om du vill tala med den polis som är ansvarig för ditt ärende kan du använda polisens nationella telefonnummer 114 14. Växeln kan hänvisa dig till den polis som är ansvarig för ditt ärende.

Har jag rätt till rättshjälp (under utredningen eller rättegången)? På vilka villkor?

Vid vissa typer av brott har du som brottsoffer rätt till ett eget juridiskt biträde, ett så kallat målsägandebiträde. Det gäller främst vid sexualbrott och våld i nära relationer men även vid annan brottslighet om det finns särskilda behov. Ett målsägandebiträde kan utses så snart förundersökningen (utredningen) har inletts och hjälpen är kostnadsfri för dig. Anser du att du behöver ett målsägandebiträde bör du så fort som möjligt diskutera det med åklagaren eller den polis som ansvarar för förundersökningen. Du kan också vända dig direkt till tingsrätten med ditt önskemål. Tingsrätten bestämmer om du har rätt till målsägandebiträde och utser biträdet. Du kan lämna förslag på vem du vill ha. Målsägandebiträdet, som i de flesta fall är en advokat, har till uppgift att ta till vara dina intressen och ge stöd och hjälp under både förundersökningen och rättegången. Målsägandebiträdet har tystnadsplikt och kan hjälpa dig att biträda åtalet och föra talan om skadestånd. Uppdraget är slut efter rättegången och hjälp med att få skadestånd eller annan ersättning utbetald ingår inte i målsägandebiträdets uppdrag.

Om en vårdnadshavare (oftast förälder) misstänks för brott mot sitt barn kan barnet få en särskild företrädare. Detsamma gäller om den som misstänks för brottet står i ett nära förhållande till vårdnadshavaren. Företrädaren ska ta till vara barnets rättigheter under förundersökningen och rättegången. Till särskild företrädare får en advokat, en biträdande jurist på advokatbyrå eller någon annan utses. Dessutom ställs krav på kunskaper och erfarenheter samt personliga egenskaper som gör honom eller henne särskilt lämplig för uppdraget.

I hemförsäkringar ingår ett rättsskydd. Det innebär att försäkringen till exempel kan ersätta dina kostnader för ombud om skadestandsfrågan inte tas upp i brottmålsrättegången. I allmänhet innehåller försäkringen ett villkor om att du får betala en viss del av kostnaderna som självrisk. Vänd dig till ditt försäkringsbolag för mer information.

Du kan få juridisk rådgivning enligt rättshjälplagen i alla typer av mål och ärenden. Det kan till exempel gälla skadeståndstalan när åklagaren inte hjälper till eller vid förhandlingar med försäkringsbolag. Du kan vända dig till en advokatbyrå som lämnar rådgivning enligt rättshjälplagen. Du kan få rådgivning i högst två timmar mot en fast avgift. Avgiften är cirka 1 900 kronor per timme. Beroende på dina ekonomiska förhållanden kan avgiften bli lägre.

Om du inte har någon försäkring med rättsskydd och om ditt ärende inte går att klara av via den juridiska rådgivningen kan du efter behovsprövning få rättshjälp. Då betalar staten en del av kostnaderna för juridiskt biträde åt dig. Du kan också få hjälp med kostnader för bevisning, resor, uppehälle och andra utgifter. Hur det går till att söka rättshjälp kan en advokat, domstolen eller Rättshjälpsmyndigheten upplysa dig om.

Kan jag få ersättning (för att delta i undersökningen/rättegången)? På vilka villkor?

Om du blir kallad till polisen eller åklagaren har du rätt till ersättning för de kostnader du haft för att kunna komma till förhöret. Det kan gälla kostnader för resor och uppehälle, ersättning för förlorad inkomst eller annan ekonomisk förlust. Ersättningen för förlorad inkomst är dock begränsad till ett visst belopp. Vänd dig till polisen för att begära den här typen av ersättning.

Om du har kallats till rättegång på begäran av åklagaren har du rätt att få ersättning för de kostnader du har haft för att kunna komma. Ibland frågar domstolens ordförande om du har några krav på ersättning i samband med att förhöret med dig avslutas. Det är dock vanligast att man tar upp ersättningsfrågan i receptionen efter rättegången. Du kan då begära ersättning och också få veta vilket belopp du kan få. Ersättningen betalas ut direkt i domstolens reception. Vid höga kostnader kan det finnas möjlighet till förskott, kontakta domstolen för mer information.

Kan jag överklaga om ärendet läggs ner före rättegång?

Om ditt ärende lagts ner och du är missnöjd med beslutet kan du begära att ärendet prövas av åklagare. Vänd dig till polisen, som på din begäran överlämnar ärendet till åklagaren. Om du inte är nöjd med ett beslut som åklagaren fattat kan du vända dig till närmaste högre åklagare för så kallad överprövning.

Kan jag behöva medverka i rättegången?

Ja, du behöver oftast medverka under rättegången då förhöret med dig är viktigt för att domstolen ska kunna avgöra målet.

Vilken är min officiella roll i rättssystemet? Kan jag vara eller välja att vara något av följande: Offer, vittne, civilrättslig part eller privat åklagare?

Enligt svensk lag benämns du som en målsägande under förundersökningen och under rättegången. Du kan inte bli en part i målet förrän åklagaren väcker åtal. Du kan bli en part i målet:

- när en åklagare har väckt åtal;
- om du har ett yrkande om skadestånd, och/eller
- om du biträder åtalet.

Du kan biträda åtalet när som helst under rättegången och då får du nästan samma processuella ställning som åklagaren och kan till exempel presentera egna bevis för domstolen. Men du behöver inte bevisa något avseende brottet.

Du har rätt att väcka enskilt åtal på eget initiativ eller att driva ett enskilt åtal om åklagaren har lagt ned eller dragit tillbaka ett allmänt åtal. Då behöver du bevisa för domstolen att brottet har ägt rum.

Vilka rättigheter och skyldigheter har jag i denna roll?

Om du inte är en part i målet får du en underrättelse om dag och tid när rättegången äger rum. Underrättelsen får du dock bara om du har begärt det under förundersökningen. Om du är en part i målet har du rätt att vara närvarande under hela rättegången även om förhandlingarna inte är offentliga.

Du kan kallas att inställa dig i domstol om åklagaren har begärt att du behöver höras eller om du har lämnat in ett krav om skadestånd. Du får en kallelse om dag och tid för när du ska höras och information om godtagbara skäl för att inte inställa sig i rätten. Om du är sjuk eller om du har någon annan godtagbar orsak att inte inställa dig i rätten måste du underrätta domstolen så snart som möjligt före förhandlingen. Domstolen kommer då att meddela dig

om din närvaro krävs. Om du uteblir utan giltigt skäl riskerar du att tvingas betala vite.

Under rättegången har du rätt att yrka skadestånd. Du har endast denna rättighet när du är en målsägande. Du kommer också att höras av åklagaren och den tilltalade (eller dennes advokat). Du kommer inte att höras under ed. Du eller ditt målsägandebiträde kan om du är en part i målet förhöra den tilltalade, vittnen och sakkunniga. I slutet av rättegången kommer du också att få möjlighet att säga något avslutningsvis.

Om du har blivit kallad till domstolen på begäran av åklagaren har du rätt till ersättning för kostnader du haft för din inställelse. De typer av kostnader som du kan få ersättning för är resekostnader, logi och inkomstbortfall (högst 700 kr per dag för inkomstbortfall).

Kan jag göra ett uttalande under rättegången eller vittna? På vilka villkor?

Ja, åklagaren kommer troligen vilja att det hålls förhör med dig under rättegången. En målsägande hörs däremot inte som vittne. Det innebär att du inte kommer att tala under ed. Om du är part i målet har du rätt att höras under rättegången

Vilken information ska jag få under rättegången?

Om du är en part i målet har du på olika sätt rätt att få insyn i det rättsliga förfarandet och vad som har hänt i ditt ärende. Det kallas för partsinsyn. Om du som målsägande inte är part i målet, har du inte samma rätt till insyn i processen.

Under förundersökningen hos polisen ska du tillfrågas om du vill bli underrättad om dom i målet. Om du har varit en part under rättegången kommer domstolen att skicka domen till dig. Om du inte har varit en part skickas domen till dig om du har begärt att få ta del av den.

Har jag rätt att få tillgång till handlingarna i rättegången?

Om du är en part i målet har du på olika sätt rätt att få insyn i det rättsliga förfarandet och vad som har händer i ditt ärende. Det kallas för partsinsyn och syftar till att tillgodose en parts behov av insyn för att kunna utföra sin talan i ett mål eller ärende. Det kan t.ex. innebära att du på begäran eller genom domstolens försorg får ta del av handlingar eller annat material som finns i ett mål. Domstolen har dessutom något som kallas kommunikationsplikt som innebär att den själv ska se till att en part får ta del av handlingar eller annat utredningsmaterial som tillförts målet av någon annan än parten själv. Parten har också möjlighet att yttra sig över det materialet till domstolen.

Om du som målsägande inte är part i målet, har du inte samma rätt till handlingar i ett mål.

■ Senaste uppdatering: 15/07/2025

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.